

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V sredo 31. marca (ranoživna) 1852.

List 26.

Narodska pesmica iz Poljan od Kupe.

Zapisal kakor čul Marko Kobé.

Volitva.

Spava Janko pod jablanko,
Mimo grejo tri devojke,
Med sabo se spominjajo:
Kaj bi ktera naj volela.
Govorila naj stareja:
Ja bi pasac naj voléla;
Govorila za nju srednja:
Ja bi prstan naj voléla;
Govorila je naj mlaja:
Ja bi Janka naj voléla.
Ti boš pasac razderala,
Ti pa prstan pogubila;
Ja bum Janka obljubila.
Janko razmè pogovore;
Hitro skoči, konja spusti:
„Htera vlovi vranca konja,
Ta bu moja draga ljuba“.
Klicala ga naj starja:
„Na ti, konjič, zobi zobat!“
Ona bliže — vranac dalje.
Za nju srednja ga je zvala:
„Na ti, konjič, zobi zobat!“
Ona bliže — vranac dalje.
Klicala ga je naj mlaja:
„Na ti konjič dve jabuke!“
Ona dalje — vranac bliže.
Vlovila je vranca konja,
Obljubila svojga Janka.

Voléti ali nar raji imeti; — pasac, pas.

Kmetijske skušnje.

(Spet en pomoček za krompir) se naznani v Dunajskim časniku „Volksbote“. Za njivo take velikosti, da se 2 mernika reží na njo posejeta, se vzame 2 mernika peska in 3 funte železniga vitriola (Eisenvitriol), ki se v štacuni kupi in se v drobno štupo stolče, potem s peskam dobro pomeša. Po tem se ta mešanca poseje po njivi tako, kakor da bi se žito sejalo. Na to se prec podorje in krompir sadi. Zna se pa tudi imenovana mešanca na že vsajeni krompir poštopati, tode takrat se 1 funt vitriola več potrebuje, zato ker ga več na verhu ostane. 1 funt železniga vitriola veljá pri nas 4 ali 5 krajc. — Pomoček je dober kup; poskusimo ga, škodovati tudi ne more; marveč je vsaka sol dober gnoj, če ne eni pa drugi setvi. Naznanovavec tega pomočka pravi,

da krompir potem lepo rase in se ga gnjilina ne prime (?). J. P.

(Da stare drevesa spet rodé). Stare drevesa se zamorejo pomladiti, ako se zemlja krog korenin drevesa krog in krog dobro s soljo posuje.

(Vsako živinče, ko stori) ima veliko žejo, in ako se mu merzle vode da, večkrat zbolí. Zato živinorejniki bolj pametno delajo, da kravi, kobil, ovci itd., koj ko stori, dajo mlačne vode, v katero denejo nekoliko preš ali mekin, da pije, kolikor se ji ljubi; ponudi se ji piti kake dvakrat. To tolaži žejo, tudi živino okrepča, in tudi za mleko je dobro.

(Ako se stebila zrelega boba, graha ali drugega sočivja na jesen 4 palce od tal odrežejo) potem z gnojem pokrijejo in spomladi odgernejo, veliko lepše začnejo poganjati in dvakrat več rodé, kakor ko bi se bob, grah itd. sejal.

(Kako deteljo sušiti). Ko se detelja pokosi, naj se kmalo v sklade tako zloži, da na vsak sklad detelje sklad slame pride. Tako se detelja posuši, brez da bi se kaj pokvarila, slama pa dobí prijetin duh tako, da jo živina potem prav rada jé.

(Pšenico, ječmen in oves je bolje mesca rošnika ali maliga serpana sejati) — pravijo nekteri Francoski kmetovavci — kakor jeseni ali spomladi. Taka vsev se zamore večkrat do jeseni pokositi, ki je dobra za mervo; drugo leto pa iz tega zraste lepo žito, ki obilo žetev da.

Glas o škodljivosti žganja.

Vsaka reč nezmerno vživana je škodljiva, — ni pa reči, ki bi bila bolj škodljiva kakor je žganje, ako ga človek pije vsak dan, ali le včasih pa takrat nezmerno, ali že o mladih letih. Žganje je močen vinsk cvet, ki čeravno z vodo zmešan tako prešine vse ude in vso kri človeka, kakor vsaka druga strupena reč, s katero ima nar večí enakost, ker tudi strup, ki življenje spodkopuje ali clo mahoma končá, zamore v rokah zvedeniga zdravnika in ob pravim času dobro zdravílo biti.

Ravno tako je z žganjem. Če zdelan postaran človek za zajterk ob hudim delu majhin kozarček žganja povžije, mu ono podrega oslabiljene čutnice in jih poživí, da se zdelani starček bolj močniga čuti, — kakor hitro pa žganje večkrat na dan pije ali če ga na enkrat čez mero vséka, je pa prec ob moč, žganje mu čutnice tako zdraži, da poslednjič še ob to malo moč pride in se celò tresti začné.

Ako se pa clo že mlaji človek žganja loti, mu je vsaka kaplja strup, ki iz začetka bolj na skrivnim in po tatinsko svojo strupeno moč v truplu širi, dokler se očitne znamnja ne pokažejo.